

ШАХРАЙСТВО В АУДИТІ

І.Я. Неспляк

ІФНТУНГ, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, Україна, 76019,
e-mail: irynanesplyak@mail.ru

Під час аудиторської перевірки достовірності фінансової інформації, правильності ведення бухгалтерського обліку аудиторі повинні виявляти факти перекручування даних бухгалтерського обліку та неправильного складання форм звітності. Основними причинами перекручень та порушень є свідомі та несвідомі дії посадових осіб, котрі готують вихідні дані про результати діяльності підприємства та обробляють цю інформацію [1].

Основні вимоги стосовно виявлення та усунення помилок і зловживань викладено в МСА 240 "Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності"[2].

Шахрайство – навмисні дії однієї особи або декількох осіб серед управлінського та найвищого управлінського персоналу, найманих працівників або третьої сторони, при яких застосовується омана для отримання нечесної або незаконної переваги (рис. 1).

Основна відповідальність за запобігання та виявлення шахрайства покладається на найвищий управлінський та управлінський персонал суб'єкта господарювання.

Аудитор дотримується принципу професійного скептицизму під час проведення аудиту, визначаючи можливість існування суттєвих викривлень внаслідок шахрайства, незважаючи на досвід попередньої співпраці з суб'єктом господарювання та інформованості щодо чесності найвищого управлінського та управлінського персоналу.

Аудитор несе відповідальність за отримання достатньої впевненості у тому, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилки. Через властиві обмеження аудиту існує неминучий ризик того, що деякі суттєві викривлення фінансової звітності можна не виявити навіть у тому разі, якщо аудит належно спланований.

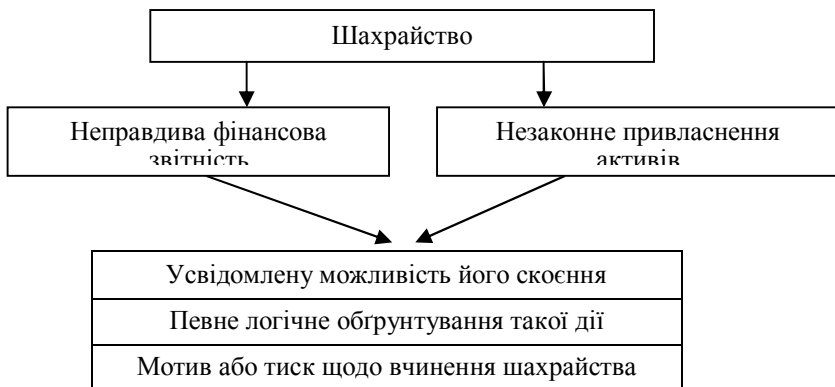

Рисунок 1 – Характеристики та мотиви вчинення шахрайства відповідно до Матеріалів для застосування та інших пояснювальних Матеріалів Д.1 «Характеристики шахрайства»[2].

Аудитор розглядає шахрайство, яке спричиняє суттєве викривлення фінансової звітності (рис. 2)

Рисунок 2 – Типи навмисних викривлень у фінансовій звітності

Ризик не виявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є вищим за ризик не виявлення суттєвого викривлення внаслідок помилки. Аудитор повинен оцінити, чи свідчить інформація, отримана в результаті

інших процедур оцінки ризиків або виконаної роботи, пов'язаної з ними, про наявність одного чи кількох чинників ризику шахрайства [3].

Чинники ризику шахрайства:

- тиск для вчинення шахрайства може створити необхідність виправдати очікування третіх осіб отримати додаткове фінансування за рахунок власного капіталу;

- мотив для вчинення шахрайства може створити надання значних бонусів у разі виконання нереальних планових норм прибутку;

- можливість для вчинення шахрайства може створити середовище контролю, яке є неефективним;

- спроможність логічно обґрунтувати шахрайство, може не підлягати спостереженню аудитором. Однак аудитор може стати відомо про існування такої інформації. [4].

Чинники, які, як правило, стримують неналежну поведінку управлінського персоналу:

- ефективний нагляд тих, кого наділено найвищими повноваженнями;

- ефективна діяльність внутрішнього аудиту;

- існування та примусове виконання письмового кодексу поведінки.

Для отримання інформації, яка необхідна для ідентифікації ризиків суттєвих викривлень внаслідок шахрайства аудитор виконує процедури оцінки ризиків шляхом:

- Надсилання запитів та отримання розуміння нагляду, що ведеться найвищим управлінським персоналом;

- Розгляд факторів ризику шахрайства;

- Розгляд незвичних або неочікуваних співвідношень;

- Розгляд іншої інформації.

- При визначенні дії аудитора у відповідь на ризики суттєвих викривлень внаслідок шахрайства:

- Розглянути питання призначення персоналу та нагляду за ним;

- Розглянути облікову політику, яку використовує суб'єкт господарювання;

- Впровадити елементи непередбачуваності в процес вибору виду, часу та обсягу аудиторських процедур.

Аудитор повинен зберігати професійний скептицизм протягом усього аудиту, визнаючи можливість існування суттєвого викривлення внаслідок шахрайства, незважаючи на минулий досвід аудитора щодо сумлінності та чесності управлінського персоналу і тих, кого наділено найвищими повноваженнями [4].

Отже, під шахрайством слід розуміти навмисно неправильне відображення господарських операцій та подання на цій основі заздалегідь перекрученої, недостовірної звітної інформації її користувачам у фінансовій звітності.

Список використаних джерел:

1. Савченко В. Я. Аудит : навч. посіб. / Савченко В. Я. –К. : КНЕУ, 2005. –322 с.

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2013 року, частина 1 / Ольховська О. Л., Селезньов О. В., Зеніна О. О. та ін. ;пер. з англ. –К. : МФБ, АПУ, 2014-988с.

3. Усач Б. Ф. Аудит : навч. посібн. / Усач Б. Ф. –К. : Знання-Прес, 2002.

4. Хом'як Р.Л. Організація та методика аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс]/ Хом'як Р. Л. – Режим доступу:
http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/natural/Vnulp/Logistyka/2008_623/37.pdf.

Науковий керівник - к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту Кафка С.М.

УДК 657

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРЬСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.О. Осадча

*Національний університет водного господарства та природокористування, вул. Соборна, 11, м. Рівне, 33028, e-mail:
levitska.olia@yandex.ua*

Інформаційні виробничі ресурси (ІР) у постіндустріальному суспільстві – активи суб'єкта господарської діяльності, що приносять в результаті використання економічну вигоду (соціально-економічний ефект), для визнання яких мають бути визначені:

- показники оцінки балансової вартості;
- альтернативні формати документування та документообігу;
- критерії визнання отриманої від їх функціонування економічної вигоди [1; 3; 4].

З метою забезпечення повноти та об'єктивності обліково-аналітичного забезпечення (ОАЗ) необхідно врахувати лані *системи інтегрованого господарського обліку та його підсистем* – бухгалтерського управлінського. податкового. статистичного обліку.

Базовими об'єктами обліку та аналізу результатів господарювання є показники фінансового результату: доходи, витрати, прибуток/збиток для суб'єктів підприємницької діяльності і небюджетних неприбуткових організацій; доходи, витрати (видатки). результат виконання кошторису – для органів державного сектора. Однак, показники прибутку (збитку), результату виконання кошторису, на нашу думку, не формують достовірної оцінки результативності фінансово-господарської діяльності, обумовлюючи потребу у додаткових показниках.

З огляду на існуючу практику оцінювання виконання бюджетних програм в рамках програмно-цільового методу планування бюджетів доцільно застосувати комплексну оцінку результативності господарської діяльності як системи показників:

- *фінансового результату*: прибуток/збиток для суб'єктів підприємницької діяльності і небюджетних неприбуткових організацій; результат виконання кошторису – для органів державного сектора;

- *продукту* : обсяг основної реалізації товарів (робіт, послуг) для суб'єктів підприємницької діяльності та небюджетних неприбуткових організацій; обсяг освоєного цільового фінансування - для органів державного сектора;